

IV. KRIMINALISTIKA

SPECIALIŲ ŽINIŲ PANAUDOJIMO ATLIEKANT TARDYMO VEIKSMUS PERSPEKTYVOS

dr. Janina Juškevičiūtė

Lietuvos teisės akademija, Ateities 20, 2057 Vilnius
Telefonas 77 56 51

Spaudai pateikta 1998 m. liepos 3 d.

S a n t r a u k a

Viena iš prioritetinių nusikaltimų tyrimo krypčių – specialių žinių panaudojimas.

Šiuo metu Lietuvoje galiojantis Baudžiamojo proceso kodeksas reglamentuoja šias specialių žinių panaudojimo formas: specialisto dalyvavimą tardymo veiksmuose, specialisto išvadą, ekspertizę ir reviziją.

Daugelio šalių baudžiamojo proceso kodeksai numato tik vieną specialių žinių panaudojimo formą – ekspertizę. Naujajame Lietuvos baudžiamojo proceso kodekse siūloma reglamentuoti šias specialių žinių panaudojimo formas: ekspertizę ir specialisto dalyvavimą tardymo veiksmuose.

Specialių žinių panaudojimo perspektyvas galima būtų suskirstyti į tokias grupes: įstatymų tobulinimas, organizacinių klausimų sprendimas, specialistų rengimas ir jų kvalifikacijos kėlimas, techninės bazės tobulinimas.

Kriminalistus technikus ir ekspertus siūloma rengti Lietuvos teisės akademijoje. Tokį pasirinkimą lemia šie svarbūs dalykai: pirma, kriminalistai technikai dirba policijoje, kuriai specialistus rengia Akademija; antra, čia gerai įrengta šiuolaikinė mokymo bazė, sukauptas materialinis ir intelektualinis potencialas.

Šiuo metu Lietuvoje nėra įstatymų, kurie reguliuotų neekspertinių įstaigų, atliekančių ekspertizes, veiklą, numatytų licencijų, suteikiančių teisę asmenims daryti ekspertizes, išdavimą. Tuo turėtų rūpintis prie Vyriausybės įsteigta Valstybinė koordinacinė taryba ekspertizės klausimams. Ji privalėtų koordinuoti visų ekspertinių įstaigų veiklą, išduoti licencijas ekspertams, organizuoti mokslinę metodinę veiklą.

Šiuolaikiniam visuomenės raidos etapui būdingas aukštas mokslo ir technikos pažangos lygis. Tai turi ne tik teigiamų, bet ir neigiamų padarinių. Vienas iš jų – vis sudėtingesni nusikaltimų padarymo būdai, kai pasitelkiami naujaisi mokslo ir technikos laimėjimai. Šios priežastys verčia teisėsaugos institucijas savo veikloje plačiau naudoti mokslo ir technikos laimėjimus.

Viena iš prioritetinių nusikaltimų tyrimo krypčių – specialių žinių panaudojimas tiriant nusikaltimus.

Apie specialių žinių panaudojimą tiriant nusikaltimus kai kurių Europos šalių baudžiamojo proceso kodeksuose kalbama jau nuo XIX amžiaus: 1808 m. – Prancūzijos baudžiamojo tardymo kodekse, 1864 m. – carinės Rusijos baudžiamojo proceso statute, 1873 m. – Vokietijos baudžiamojo proceso kodekse [1: 168, 2: 61, 3: 50].

1918 metais atkūrus Lietuvos valstybę, su tam tikromis pataisomis liko galioti carinės Rusijos baudžiamojo proceso įstatymas, kuriame buvo numatyta tik viena specialias žinias taikanti procesinė figūra – ekspertas. Jis dalyvaudavo tardymo veiksmuose ir atlikdavo ekspertizę. Baudžiamojo proceso įstatymo 315 str. nurodoma, kad “apžiūrėjimus ir ištyrimus prie kviestinių daro arba teismo tardytojas pats, arba su ekspertais”. To meto literatūroje, skirtoje įvykio vietas apžiūrai, nurodoma, kad “labai dažnai tenka prašytis specialistų – ekspertų pagalbos... Nėra reikalo aiškinti, kokią svarbią reikšmę turi kvalifikuotas apžiūrėjimas nužudymo byloje, kur dalyvauja ne tik ekspertas – gydytojas, bet ir mokslinės-kriminalistinės technikos ekspertas”. Tačiau įstatymas savarankišku įrodymu pripažino tik ekspertizę [4].

Šiuo metu Lietuvoje galiojantis Baudžiamojo proceso kodeksas reglamentuoja šias specialių žinių panaudojimo formas: specialisto dalyvavimą tardymo veiksmuose, specialisto išvadą, ekspertizę ir reviziją.

Apžvelgsime, kaip specialių žinių panaudojimą reglamentuoja kai kurių užsienio šalių Baudžiamojo proceso kodeksai.

Austrijos baudžiamojo proceso kodeksas nenumato ekspertizės kaip savarankiško procesinio veiksmo. Ekspertizė suprantama kaip apžiūros sudėtinė dalis, kuri gali būti atliekama esant tam tikroms teisinėms ir faktinėms sąlygoms. Apžiūroje [įstatymas nekonkretizuoja apžiūros, išvardija tik objektus, kurie gali būti apžiūrėti (116 str.)], gali dalyvauti ekspertas, jeigu tardymo teisėjas mano, kad apžiūros metu nustatytoms aplinkybėms paaiškinti gali prireikti specialių žinių ir jeigu numatoma atlikti ekspertizę. Tardymo teisėjas šaukia du ekspertus tada, kai iškyla “stebėjimo ar ekspertinio tyrimo sunkumų” (BPK 118 str. 2 d.) [5: 11-12, 6].

Apžiūros metu tardymo teisėjas, atsižvelgdamas į prokuroro, kaltinamojo arba gynėjo siūlymus, nurodo objektus, kuriuos ekspertas turi ištirti, ir pateikia klausimus, į kuriuos jis privalo atsakyti.

Austrijos baudžiamojo proceso kodekso 124 str. nurodo, jog eksperto, dalyvaujančio apžiūroje, nustatyti duomenys procesiškai fiksuojami dvejopai: pirma, jeigu ekspertas stebėjimo (tyrinėjimo) metu dėl tam tikrų bylos aplinkybių pateikia galutines išvadas, tai šias pagrįstas išvadas tardymo veiksmo sekretorius nedelsdamas surašo į protokolą. Manytume, kad tai yra apžiūros protokolai; antra, jeigu reikia atlikti ilgesnius tyrimus arba bandymus, tardymo teisėjas skiria ekspertui tam tikrą laikotarpį, per kurį šis privalo atlikti ekspertizę ir pateikti išvadas raštu. Manytume, kad pagal Lietuvos baudžiamojo proceso kodeksą tai atitinka dvi specialių žinių panaudojimo formas: specialisto dalyvavimą tardymo veiksmuose, kurio metu jis, ištyręs daiktus, pateikia išvadą (LR BPK 84² str.), ir ekspertizę (LR BPK 85 str.).

Eksperto išvados, pažymima Austrijos baudžiamojo proceso kodekse, yra vienas iš įrodymų šaltinių ir turi būti vertinamas kartu su kitais įrodymais.

Lenkijos, kaip ir Rusijos, baudžiamojo proceso kodeksai reglamentuoja dvi specialių žinių panaudojimo formas: ekspertizę ir specialisto dalyvavimą tardymo veiksmuose, iš kurių savarankišku įrodymu pripažįsta tik ekspertizę [7, 8].

Ekspertizę, kaip vienintelę procesinę specialių žinių panaudojimo formą, numato ir Prancūzijos baudžiamojo proceso kodeksas.

Vokietijos Federacinės Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas reglamentuoja taip pat dvi specialių žinių panaudojimo formas: ekspertą (*Sachverständige*) (72 str.) ir žinovą (*Sachverständige Zeuge*) (85 str.). Kaip įrodymus įstatymas pripažįsta tik ekspertus bei liudytojus. Žinovų, kaip savarankiško įrodymo šaltinio, įstatymas nenumato. BPK 85 str. nurodoma, kad jeigu buvusiems faktams įrodyti arba asmens būklei nustatyti reikia specialių žinių, gali būti apklausti žinovai pagal liudytojų apklausos taisykles. Taigi Vokietijos baudžiamojo proceso kodeksas išskiria ypatingą liudytojų rūšį – žinovus. Atsakymus į tyrimą dominančius klausimus jie pateikia teisme per apklausą. Mūsų nuomone, tai atsarginis va-

riantas, jeigu tiriant nusikaltimus prireiktų specialių žinių, kurių negalėtų suteikti specialiai parengti ekspertai [9: 59-1482].

Ekspertizė, kaip procesinė specialių žinių panaudojimo forma, pripažįstama ir šalyse, kuriose galioja anglo-saksų teisinė sistema. Jungtinėse Amerikos Valstijose tai „*expert witness*” (ekspertas liudytojas arba liudytojas, turintis specialių žinių arba specialios patirties).

Ekspertizė, kaip procesinė specialių žinių panaudojimo forma, numatyta daugelio šalių baudžiamojo proceso kodeksuose. Pažymėtina, kad ekspertai, kaip specialių žinių teikėjai, jau dalyvavo inkvizicijos procese [10: 15].

Specialių žinių panaudojimo formų įvairovė Lietuva šiuo metu lenkia daugelį šalių. Deja, to negalima pasakyti apie jų praktinį panaudojimą. 1994-1995 m., atlikę 250 baudžiamųjų bylų, iškeltų 1988-1994 m., analizę, nustatėme, kad tardymo veiksmuose retai dalyvauja specialistas, išskyrus gal tik įvykio vietos apžiūrą. 200 policijos pareigūnų apklausos duomenimis, specialistas galėtų dažniau dalyvauti tardymo veiksmuose. 1991 m. gruodžio 10 d. Baudžiamojo proceso kodekso papildymu specialistui, dalyvaujančiam tardymo veiksmuose, buvo suteikta teisė pateikti išvadą, kurią įstatymas pripažino įrodymu. Nagrinėdami 90 bylų, iškeltų po 1992 m., neradome nė vieno tardymo veiksmo protokolo, kuriame būtų buvusi pateikta specialisto išvada.

Specialių žinių panaudojimo perspektyvas galima būtų suskirstyti į tokias grupes: įstatymų tobulinimas, organizacinių klausimų sprendimas, specialistų rengimas ir jų kvalifikacijos kėlimas, techninės bazės tobulinimas.

Kokias specialių žinių panaudojimo formas turėtų nustatyti naujasis Baudžiamojo proceso kodeksas? Kad viena iš tų formų turėtų būti ekspertizė, manau, niekas neabejoja.

Šiuo metu nusikaltimo tyrėjui vienam jau neįmanoma gerai atlikti tardymo veiksmų. Todėl daugelyje šalių numatyti tyrėjo pagalbininkai (dažniausiai kriminalistai technikai). Dėl jų veiklos reglamentavimo vyrauja dvi nuomonės: pirma, tyrėjo pagalbininko veiklos nereglamentuoja (Prancūzija, Vokietija), antra, reglamentuoja Baudžiamojo proceso kodeksas (Lenkija, Rusija).

Išnagrinėjus daugelio šalių nusikaltimų tyrimo organizavimą, paaiškėjo, kad kriminalisto techniko pareigybė žinoma daugelio šalių nusikaltimų tyrimo procese. Kriminalistų technikų yra Vokietijos Federacinės Respublikos, Švedijos, Jungtinių Amerikos Valstijų bei kitų šalių policijos struktūroje.

Kokios gi kriminalistų technikų pareigos? Daugelyje šalių svarbiausia jų pareiga – dalyvauti tardymo veiksmuose ir jų metu rinkti daiktinius įrodymus (pėdsakus, kitus daiktus) bei fiksuoti (foto- ir videoteknika) tardymo veiksmų eigą. Nors kai kurių šalių kriminalistų technikų veikla šiek tiek skiriasi, tačiau esmė ta pati: padėti tyrėjui (nesvarbu, kaip jis vadinamas – „kvotėju”, „tardytoju” ar „tyrimo teisėju”) surasti, užfiksuoti ir paimti pėdsakus.

Svarbiausias klausimas yra specialistų rengimas, jų kvalifikacijos kėlimas. Tai pasaulinė problema. Šia tema diskutuoja didelių ir mažų, turtingų ir vargingų šalių mokslininkai. Mūsų nuomone, šioje diskusijoje niekada nebus padėtas taškas. Keičiasi praktikos poreikiai. Anksčiau labiau reikėjo siauros specializacijos specialistų, dabar, ypač JAV, padidėjo tam tikrų sričių plataus profilio specialistų poreikis. Todėl ir specialistų rengimo modelis niekada nebus galutinis. Tačiau, mūsų manymu, kiekvieno specialistų rengimo modelio svarbiausias akcentas – specialisto kvalifikacijos reikalavimai.

Daugelyje Europos šalių, tarp jų VFR ir Švedijoje, kriminalistus technikus rengia policijos akademijos, mokyklos.

Kaip ir kur turi būti rengiami kriminalistai technikai Lietuvoje? Manytume, jog mūsų šalyje, kaip ir kitose Europos šalyse, kriminalistai technikai turi būti rengiami Teisės akademijoje. Tokį pasirinkimą lemia šie svarbūs dalykai: pirma, kriminalistai technikai dirba policijos, kuriai specialistus rengia Akademija, struktūroje; antra, čia yra gerai įrengta šiuolaikinė mokymo bazė, sukauptas materialinis ir intelektualinis potencialas; trečia, Akademija, remdamasi pasirašytais bendradarbiavimo sutartimis, prireikus naudojasi Teismo ekspertizės instituto bei Kriminalistinių ekspertizių departamento materialine baze, šių institucijų darbuotojai prisideda prie studentų mokymo pagal specialius „Trasologinės ekspertizės”, „Įvykio vietos tyrimo” kursus.

Kiek laiko turi būti rengiami specialistai? Bent jau šiuo metu jie turi būti rengiami ne mažiau kaip dvejus metus. Akademijoje taip ir daroma. Mūsų įsitikinimu, kriminalistai technikai turi būti labai plačios specializacijos, privalo turėti visų klasikinės kriminalistinės technikos šakų specialių žinių (trasologijos, ginklotyros ir kt.), nes nuo kriminalisto techniko darbo daug priklauso tolesnis nusikaltimo tyrimas. Jeigu per įvykio vietos apžiūrą neaptinkama jokių pėdsakų, vargu ar galima tikėtis, jog nusikaltimas bus iširtas.

Tačiau Lietuvoje paradoksiška padėtis – Teisės akademijoje ruošiami specialistai, galintys dirbti kriminalistais technikais, tačiau, nesant privalomo bent jau šios specializacijos absolventų skirstymo, jie negali įsidarbinti komisariatuose pagal gyvenamąją vietą ir yra priversti dirbti kitose tarnybose. O į įvykio vietas ir toliau vyksta pareigūnai, turintys pedagogų bei dizainerių išsilavinimą. Manytume, kad asmens, turinčio netgi ir aukštąjį kitos specialybės išsilavinimą, per kelių savaičių kursus negalima išmokyti kriminalisto techniko darbo. Jeigu tokia tvarka išliks ir ateityje, ir toliau bus kalbama apie žemą kriminalistų technikų kvalifikaciją.

Kitas specialių žinių teikėjas – ekspertas.

Galiojančio Baudžiamojo proceso kodekso 207 str. nurodoma, kad tardytojas prieš paskirdamas ekspertizę išsiaiškina reikiamus duomenis apie eksperto specialybę ir jo kompetentingumą. Ką reiškia terminas „specialybė“? Ar žmogus, įsigijęs mediko specialybę, jau gali daryti teismo medicinos ekspertizes? Juk ne šiaip sau Baudžiamojo proceso kodekso 201 str. teigiama, kad išorinę lavono apžiūrą tardytojas atlieka dalyvaujant gydytojui – teismo medicinos specialistui, o jeigu šis dalyvauti negali, turi atvykti kitas gydytojas. Taigi įstatymas numato, jog net į išorinę lavono apžiūrą turi būti kviečiamas teismo medicinos specialistas, o ne turintis gydytojo specialybę žmogus.

O kaip nustatyti antrą privalomą sąlygą – kompetentingumą? Kas gali jį patvirtinti? Ar tai, kad žmogus 10 metų dirba Vilniaus technikos universitete asistentu, sako ką nors apie jo kvalifikaciją? Ar galima teigti, jog eismo klausimais rašantis asmuo gerai išmano automobilių technines ekspertizes? Mūsų įsitikinimu, specialybė ir kompetentingumas nieko nesako apie asmens pasiruošimą atlikti teismo ekspertizes.

Dėl šios priežasties JAV pradėtas vartoti „nekvalifikuoto eksperto“ (*unqualified Experts*) terminas. Štai kaip amerikiečių mokslininkas W. Willis apibūdina „nekvalifikuotą ekspertą“: jų gali būti visose profesinėse srityse. Yra daug save laikantių ekspertais, nors iš tikrųjų tie asmenys yra nekvalifikuoti. Dažnai jie būna savamoksliai arba pretenduoja būti daugelio sričių ekspertais. Paprastai jų pasirengimas ribotas, žinios apie objektą menkos arba pasenusios, todėl jie negali liudyti padėties konkrečiu atveju. Apskritai tai asmenys, ilgai nedirbę pagal specialybę, nesusipažinę su naujausia technika. Vienas iš eksperto kompetentingumo požymių yra jo specialus pasiruošimas [11: 168]. Manome, jog lieka tik pritarti šiam „nekvalifikuoto eksperto“ apibūdinimui.

Teisės terminų žodyne (*Black's Law Dictionary*) ekspertas apibūdinamas kaip asmuo, nusimanąs specializuotoje srityje, turintis specialių žinių arba specialios patirties. Asmuo, nebaigęs specialaus mokslo, nemoka suformuluoti teisingos nuomonės arba teisingos išvados [12: 401]. Taigi ekspertas JAV teisėje apibūdinamas gana neapibrėžtai. Vokietijos Federacinės Respublikos baudžiamojo proceso kodekse jis taip pat nėra labai griežtai apibrėžtas. Ekspertas, kaip nurodoma kodekso 82 str. pateiktame apibrėžime, gali būti asmuo, turintis reikiamų žinių specialiais klausimais. Nors JAV teisės terminų žodyne ekspertas apibrėžiamas nelabai griežtai, jam keliami du svarbūs reikalavimai, kurie ir nusako, mūsų manymu, esmę: pirma, ekspertas gali būti asmuo, turintis licenciją; antra, jis turi būti ekspertų draugijos narys. Taigi net ir 20-ties metų automobilio vairavimo patirtį turintis asmuo gali būti tik „nekvalifikuotas ekspertas“.

Šiuo metu Lietuvoje nėra įstatymų, kurie reguliuotų neekspertinių įstaigų, atliekančių ekspertizes, veiklą, licencijų, suteikiančių teisę asmenims daryti ekspertizes, išdavimą. Galiojantis Baudžiamojo proceso kodeksas to nenumato. Jis tik nurodo, jog ekspertu gali būti kviečiamas asmuo, turintis specialių žinių.

Tuo, mūsų nuomone, turėtų rūpintis prie Vyriausybės įsteigta Valstybinė koordinacinė taryba ekspertizės klausimams. Ji privalėtų koordinuoti visų ekspertinių įstaigų veiklą, išduoti ekspertams licencijas, organizuoti mokslinę metodinę veiklą.

Manytume, kad Lietuvos baudžiamajame procese turėtų būti įtvirtintas nepriklausomų ekspertų institutas, kurio būtinybę lems rungtyniškumo proceso įtraukimas į Baudžiamojo proceso kodeksą.

Kaip turi būti rengiami šios srities specialistai? Pažymėtinos dvi kryptys: tai kriminalistikos ir kitų mokslo sričių (fizikos bei chemijos) ekspertų rengimas. Ekspertais galėtų tapti asmenys, turintys kokios nors specialybės aukštąjį išsilavinimą, tačiau ekspertui, kaip ir advokatui, valstybė turėtų kelti dar didesnius reikalavimus. Todėl toks asmuo be pagrindinės specialybės turėtų dar įsigyti specialų išsilavinimą ir išklausti privalomą baudžiamojo proceso bei kitų teisės disciplinų kursą. Jis privalėtų turėti eksperto specializaciją, išmokti daryti tam tikros rūšies ekspertizes, atlikti tam tikrą skaičių mokomųjų ekspertizių ir tik tada laikyti valstybinį kvalifikacijos egzaminą eksperto licencijai gauti.

Kitaip turėtų būti ruošiami vadinamieji klasikinių kriminalistinių ekspertizių ekspertai. Šie ekspertai turėtų būti rengiami taip pat ne mažiau kaip dvejus metus Lietuvos teisės akademijoje, aktyviai talkinant Kriminalistinių ekspertizių departamento ir Teismo ekspertizės instituto darbuotojams. Po dviejų mokslo Akademijoje metų jie išlaikytų kvalifikacijos egzaminą eksperto licencijai gauti.

Kiti specialių žinių teikėjai galėtų būti konsultantai. Ši specialių žinių panaudojimo forma įtvirtinta VFR baudžiamojo proceso kodekse (85 str.). Tai žinovai „*Sachverständige Zeuge*“. Konsultantai neatlieka jokių tyrimų, tačiau turimas specialias žinias pateikia teismui per apklausą. Jie yra apklausiami kaip ir kiti liudytojai. Konsultantais galėtų būti žymūs mokslininkai, labai siauros specializacijos aukštos kvalifikacijos specialistai. Jie konsultuotų tik iškilus labai sudėtingiems klausimams. Ypač svarbus jų vaidmuo turėtų būti tiriant ekonominius nusikaltimus – jie teiktų nusikaltimų tyrėjams specialias žinias neprocesinėmis formomis.

Specialių žinių panaudojimą ekspertizės forma sunkina tai, kad šiuo metu Lietuvos Respublikoje tyrimams taikomos mokslinės metodikos nėra reikiama tvarka aprobuotos, nėra sudaryto praktikoje rekomenduojamų taikyti metodikų registro. Dabar ekspertinės įstaigos pačios tvirtina daiktinių įrodymų tyrimo ir kriminalistikos technikos naudojimo metodikas. Šią veiklą turėtų organizuoti Valstybinė koordinacinė taryba ekspertizės klausimams.

Tokios specialių žinių panaudojimo formos kaip revizija nenumato nė vienos mums žinomos šalies Baudžiamojo proceso kodeksas. Manytume, kad naujajame Baudžiamojo proceso kodekse reikėtų nustatyti dvi specialių žinių panaudojimo formas – ekspertizę ir specialisto dalyvavimą tardymo veiksmuose.

Išvados

Specialių žinių panaudojimas tiriant nusikaltimus kai kurių Europos šalių baudžiamojo proceso kodeksuose reglamentuotas jau XIX a. viduryje.

Tarpukario Lietuvoje galiojusiam Baudžiamojo proceso įstatyme buvo numatyta tik viena specialias žinias taikanti procesinė figūra – ekspertas. Savo turimas žinias jis panaudodavo dalyvaudamas apžiūrose bei darydamas ekspertizes. Įstatymas įrodymu pripažino tik ekspertizę.

Daugelio šalių baudžiamojo proceso kodeksuose reglamentuota tik viena specialių žinių panaudojimo forma – ekspertizė.

Specialių žinių panaudojimo perspektyvas galima suskirstyti į šias grupes: įstatymų tobulinimas, organizacinių klausimų sprendimas, specialistų rengimas ir jų kvalifikacijos kėlimas, techninės bazės tobulinimas.

Lietuvoje, kaip ir daugelyje kitų šalių, kriminalistai technikai ir klasikinių kriminalistinių ekspertizių ekspertai turėtų būti rengiami Lietuvos teisės akademijoje.

Naujajame Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse turėtų būti reglamentuotos šios specialių žinių panaudojimo formos – ekspertizė ir specialisto dalyvavimas tardymo veiksmuose.

Naujajame Baudžiamojo proceso kodekse turėtų būti įtvirtintas nepriklausomų ekspertų institutas.

Prie Vyriausybės turėtų būti įsteigta Valstybinė koordinacinė taryba ekspertizės klausimams. Ji turėtų koordinuoti visų ekspertinių įstaigų veiklą, išduoti ekspertams licencijas, organizuoti mokslinę metodinę veiklą.

Ekspertinėse įstaigose tyrimams taikomos mokslinės metodikos turėtų būti aprobuotos, taip pat turėtų būti sudarytas šalyje taikomų mokslinių metodikų registras.

□□□

LITERATŪRA

1. **Боботов С. В.** Правосудие во Франции. – Москва., 1994.
2. **Махов В. Н.** Сущность и понятие специальных знаний в советском уголовном процессе // Вопросы борьбы с преступностью. Вып. 44. – Москва., 1986.
3. **Jessnitzer K.** Sachverständigengutachten vor Gericht // Der Sachbeweis im Strafverfahren. Band 24 der BKA – Schriftreihe. – Wiesbaden, 1979.
4. **Baudžamojo** proceso įstatymas su komentarais / Red. M. Kavolis. – K., 1933.
5. **Kazlauskaitė D., Kazlauskas M.** Eksperto dalyvavimas apžiūroje pagal Austrijos baudžiamojo proceso kodeksą // Mokslinės konferencijos „Teismo ekspertizės aktualijos“ tezės (1991 m. lapkričio 12-13 d.). – V., 1991.
6. **Бутов В.** Уголовный процесс Австрии. – Красноярск, 1988.
7. **Kodeks** postępowania karnego. – Warszawa, 1997.
8. **Уголовно-процессуальный** кодекс РСФСР с приложением. – Москва, 1996.
9. **Kleinknecht T.** Strafprozeßordnung mit GVG und Nebensetzen. – München, 1991.
10. **Sanner U.** Ein Bild des Sachverständigen in Geschichte und Gegenwart. – Kippenheim, 1982.
11. **Willis W.** The Expert Witness // Journal of Forensic Identification. – 1993. –№ 2.
12. **Black's** Law Dictionary. – St. Paul, 1991.

□□□

Perspectives of Special Knowledge Usage in Carrying out Investigation Actions

J. Juškevičiūtė, Dr.

Law Academy of Lithuania

SUMMARY

Among the crime investigation trends that are given priority, a special role should be attached to special knowledge usage in crimes investigation.

In Criminal Process Code that is currently in force in Lithuania, the following of special knowledge usage are distinguished: a specialist's participation in investigation actions, a specialist's conclusion, the expertise and the revision.

In Criminal Process Codes of many countries, only one form of special knowledge usage is distinguished, i.e. expertise. In the new Criminal Process Code of Lithuania, they propose to regulate only these forms of special knowledge usage: the expertise and a specialist's participation in investigation actions.

The perspectives of special knowledge usage might be subdivided into the following groups: the adjustment of legal basis, the solution of organisational issues, the preparation of specialists and the raising of their qualification, the development of technical basis.

It is proposed to prepare criminalists-technicians and experts in the Law Academy of Lithuania since there are several important and considerable reasons for this. First, criminalists-technicians work in the police structure and the specialists for the structure are prepared by the Law Academy of Lithuania. Second, a well-prepared modern teaching basis is available here and a sufficient material and intellectual potential is accumulated.

Currently, there are no laws in Lithuania regulating the activities of non-expert institutions carrying out expertises and the issue of licences granting the right for persons to carry out expertises. A governmental Public Coordination Service for Expertise Issues should solve this by coordinating the activities of all expert institutions, licensing expert work and organising scientific methodological activities.

